

26.1.16

לכבוד

חה"כ יעקב מרגי

יו"ר ועודת החינוך של הכנסת

בפקס: 02-6408028

שלום רב,

הנדון: דרישת הצהרת נאמנות כתנאי לתמיכה במוסדות תרבות – הצעת השרה מירי רגב

הריני לפנות אליכם בדרישה לפעול לאי קידומה של הצעת החוק אותה יוזמת השרה מירי רגב ואשר לפי פרסומים מהתקשורת אמורה להיות מובאת מחר לדיון בפני ועדת החינוך של הכנסת. להלן הנימוקים:

1. בהתאם לעיקרי הצעת החוק שיוזמת השרה מירי רגב, ואשר יכונה "נאמנות בתרבות", תותנה התמיכה הממשלתית ממשד התרבות בדרישת נאמנות לחוקי המדינה. כן עולה, כי השרה מבקשת להרחיב את הסמכות שהוענקה לשר האוצר מכח חוק יסודות התקציב, התשמ"ה – 1985 ולהעניק גם לעצמה את הסמכות לשלול את התמיכה ממוסדות תרבות ואומנות.
2. התניה זו תפגע בחופש היצירה ובחופש האומנות שהם חלק בלתי נפרד מהזכות החוקתית לחופש הביטוי. דרישת הצהרת נאמנות כמוצעת, הינה אקט ושיקול פוליטי שאסור לערב אותו בחופש היצירה או בתוכנה.
3. אין ספק, כי דרישה זו תפגע באמנים רבים אך בראש ובראשונה היא מכוונת למוסדות תרבות או לאמנים, במיוחד אלו מקרב האוכלוסייה הערבית, שדעתם הפוליטית אינה תואמת את דעתה של השרה או הקו הפוליטי של הממשלה. הצעת השרה נותנת בעצם משקל כבד ומועדף לתפיסה האידיאולוגית פוליטית של היוצר המבקש את התמיכה על פני תוכן היצירה עצמה.
4. דרישה כזו משעמה הלכה למעשה כפייה של עמדה פוליטית על כלל האומנים ומוסדות התרבות ובמיוחד על האמנים ומוסדות התרבות הערבים. כפיית זו הינה אקט משפיל הפוגע בכבודם של כל מי שחולקים על עמדתה הפוליטית של השרה ודורשת מהם ליישר קו פוליטי אחד עם מדיניותה ומדיניות הממשלה. לכן, לא רק שמדובר בהצעה שהיא מפלה אלא גם בהצעה שהיא אנטי דמוקרטית.
5. כמו כן, הצעת השרה מנוגדת להלכה הפסוקה האוסרת מזה שנים על פגיעה בחופש הביטוי, לרבות חופש היצירה אלא אם כן הביטוי יפגע בוודאות קרובה באינטרס ציבורי בעל חשיבות עליונה (בג"ץ 73/53 קול העם נגד שר הפנים, פ"ד 11 871 (1953)). פס"ד קול העם הוא גם שביסס משפטית את העיקרון לפיו היקף ההגנה על דעות המנוגדות לקונסנזוס הפוליטי הוא אבן הבוחן למידת ההגנה של משטר דמוקרטי על מימוש זכות זו. במהלך השנים, הגנה הפסיקה אין ספור פעמים על ביטויים ויצירות המנוגדים לקונסנזוס גם אם אלו פגעו ברגשות ציבור. כך למשל בשנת 2013 אישר בית

המשפט העליון תעמולת בחירות של מפלגת בל"ד אשר הציגה את המנון התקווה באופן סטירי וקבע כי ניתן לפגוע בחופש היצירה רק כאשר היצירה מזעזעת את אמות הסיפים של הסובלנות ההדדית (ראו: בג"ץ 236/13 **עוצמה לישראל נגד ראש ועדת הבחירות לכנסת ה-19**) (פסק דין מיום 15.1.2013)).

6. כמו כן, הצעה זו מנוגדת לקביעת היועץ המשפטי לממשלה אשר ביום 9.8.15 הביע בפני השרה בכתב עמדה נחרצת וברורה לפיה, אסור לשרה ולכל גוף פוליטי אחר להתערב בתוכני האומנות והתרבות של הגופים הנתמכים וכי הן לפי החוק והן לפי הפסיקה אסור לשרה להתערב בהחלטות של גופים מקצועיים בעניין העמידה בתנאי התמיכה ואסור להתנות את הזכאות לקבלת התמיכה בתוכן הביטוי, לא כל שכן כאשר השיקולים המתנים את הזכאות הינם פוליטיים.

• מצ"ב עותק מתשובת היועץ המשפטי לממשלה מיום 9.8.2015, סומן כנספח ע/6.

7. יודגש כי חוות דעת היועמ"ש נשלחה לשרה במקביל להפסקת התמיכה הממשלתית מטעם משרד התרבות ואשר היתה אמורה להיות מועברת לתיאטרון אלמידאן וזאת בעקבות הפקה והרצת הצגת "הזמן המקביל" שחברה בהשראת סיפורו של אסיר פוליטי פלסטיני ולאחר ששיקולים וגופים פוליטיים לחצו להפסקת התמיכה לתיאטרון. יוזכר, כי בעקבות הפגיעה החמורה בחופש הביטוי האומנותי של התיאטרון, מתנהל כעת הליך משפטי בפני בית המשפט העליון (בג"ץ 6982/15 **תיאטרון אלמידאן נגד משרד התרבות**) (תלוי ועומד).

8. יתר על כן, חוק יסודות התקציב בתיקון שלו המכונה "חוק הנכבה" ואשר אותו מבקשת השרה להרחיב כדי שיעניק לה סמכות לשלילת התמיכה כאמור לעיל, נדון בפני בג"ץ לאחר שארגוני זכויות אדם, וביניהם מרכז עדאלה עתר כנגד חוקתיותו לאור הפגיעה החמורה שהוא יוצר בחופש הביטוי. יודגש כי אמנם בג"ץ דחה את העתירה אך הדחייה היתה מטעמים של חוסר בשלות לדיון חוקתי בחוק ולא מטעמים לגופו של החוק. יחד עם זאת, הדגיש בג"ץ כי מדובר "בשאלות מורכבות בעלות חשיבות ציבורית" (ראו: בג"ץ 3429/11 **בוגרי התיכון הערבי האורתודוקסי בחיפה נגד שר האוצר**) (פסק דין מיום 5.1.2012)).

לאור האמור לעיל אנו מבקשים מכם שלא לתמוך בהצעה זו ולפעול לאי קידומה.

בכבוד רב,

סאוסן זהר, עורכת - דין